

Janneke Brinkman-Salentijn,
thuis tussen het Leidse groen

“Het Plantsoen
is een eeuwige
inspiratiebron”

Botanische schilders beoefenen een eeuwenoud ambacht. Niet zelden in stoffige achterkamertjes en binnen de wetenschappelijke muren. Bij Janneke Brinkman-Salentijn liep het allemaal net even anders. Haar penseelstreken zijn wereldberoemd geworden.

TEKST EN FOTOGRAFIE SANDER PARDON

Janneke Brinkman-Salentijn heeft een deadline te halen. Volgende week moet ze de nieuwe illustraties aanleveren voor het weekblad *Margriet*, waar ze intussen bijna twintig jaar voor werkt. Vervelen doet het nog niet want elke illustratie moet beter en anders: "Tevreden? Dat ben ik zelden. Elke keer is het weer spannend. Soms zet ik het te zwaar aan of vind ik dat het subtieler had gekund. Perfect is het nooit."

De seizoenen, de maanden en zelfs de weken hebben bijna allemaal hun eigen bloeiperiode. Biologe Brinkman weet exact welke soort ze moet gebruiken voor de tijd van het jaar. Soms biedt haar eigen tuin de bloemen die ze nodig heeft, een andere keer levert haar vaste kring van leveranciers de bloem die ze bestelt of krijgt ze iets aangeboden uit de Hortus Botanicus, bijvoorbeeld een tak van de gele tulpenboom *Liriodendron* uit 1715. Altijd vers uiteraard, dus veel tijd om het uit

“Voordat ik een goede penseel vind, daar zou je al een boek over kunnen schrijven”

te tekenen heeft ze niet. Waar sommige botanische schilders op hun gemak twee maanden de tijd nemen om een tekening te maken, is er voor Janneke niet meer dan hooguit een maand: “Ik schilder alleen vanaf de bloem of plant zelf, die op mijn tafel staat, nooit van een foto of zo, dat werkt niet.”

Commercieel

De levensloop van de in 1948 geboren Janneke Brinkman-Salentijn is even vanzelfsprekend als benijdenswaardig. Biologie was het mooiste vak, ze studeerde er in af, gaf een tijdje les en verdiepte zich vervolgens in de dingen die haar van kinds af aan fascineerde; de kleuren, vormen en details van de bloemen. Ze laat zichzelf toe om ‘kinderlijk te genieten’ van het leven om haar heen. En nooit was het haar bewuste keus om als beroepsschilder bekend en succesvol te worden. Sinds 1990 ontvangt ze regelmatig commerciële opdrachten en heeft ze de aandacht van fabrikanten van serviezen en uitgevers van agenda's. Dit jaar heeft TNT 24 postzegels uitgebracht met afbeeldingen van Brinkman, iedere maand twee verschillende. Janneke Brinkman is een merk geworden. Duizenden producten dragen een print van de bloemen en haar signatuur: “Ik ben daar nooit op uit geweest, het is zo gelopen”, overdenkt ze hardop. Een karakteristieke houding voor de vrouw wiens levensloop ook sterk bepaald werd door haar partner, oud-politicus Elco Brinkman. Ze reisde met hem de wereld over en ontmoette de groten der aarde ten tijde van zijn functie als minister. Haar eigen werk en ambities ontwikkelde zich echter los van het leven als ministersvrouw.

Generatie

In 1976 landde het echtpaar vanuit Amsterdam in de Leidse Merenwijk. Aan de Sleutelstad verloren ze hun hart en sinds enkele jaren bewonen ze een van de mooiste panden van Leiden, aan het

Plantsoen. Botania is een monumentale residentie waarin de hand van Janneke zichtbaar en voelbaar is. Warme kleuren, een brandende kachel, schemerlicht, veel boeken, huiselijkheid en ruimte voor veel gasten. De kinderen (twee dochters en een zoon) bezoeken hun ouders regelmatig met hun eigen kinderen. Janneke is oma en kind tegelijk, want haar beide hoogbejaarde ouders zijn ook beiden nog in leven. Met Kerstfeest is het een komen en gaan van rollators en buggybo's. Ze heeft veel tijd nu voor haar ouders: “Met de nodige zorg want ze zijn nu noodgedwongen van tafel en bed gescheiden vanwege een heupbreuk van mijn moeder. Ik ben natuurlijk gezegend met aan de ene kant mijn ouders, die een mooi leven hebben gehad en aan de andere kant de opkomst van een nieuwe generatie. Alleen als onze kleinkinderen komen zijn Elco en ik in staat om alles los te laten en ons volledig op hen te concentreren. Dan gaan we met ze naar de markt of wandelen hier in het Plantsoen.”

Noorderlicht

Ze leeft gedisciplineerd. Elke ochtend om zes uur staan ze beiden op, wordt er vers sap geperst en ontbijten ze samen. Een van de weinige dagelijkse contactmomenten. Elco heeft zijn bezigheden voornamelijk buitenshuis -vorig jaar werd hij in de media nog genoemd als de man met het grootste netwerk van Nederland- en Janneke vertrekt een trap hoger naar haar atelier. Het moet gezegd, in de randvoorwaarden om ongestoord te kunnen werken in een prettige omgeving is ruimschoots voorzien. Haar werkruimte wordt verwend door het heldere noorderlicht met uitzicht op de Hooglandse kerk en de stilte in het huis, kenmerkend voor veel plekjes midden in de stad, is bijna hoorbaar. Hier zoomt ze in op haar onbeschilderde blad, desnoods met loep, penseeltjes met mes-scherpe punten en sinds kort een microscoop om de structuren van de bloemen tot in de klein-

ste details te kunnen doorgronden. Die concentratie is bijna een vorm van meditatie.

Relaxen

Twee keer per jaar reist ze af naar Engeland voor cursussen en workshops, en begin dit jaar bezocht ze de American Society for Botanical Artists in Los Angeles: "Leerzaam om je collega's te ontmoeten en van elkaar te leren. Tijdens een van de workshops kregen we een pompoen om door te snijden en de structuur te bestuderen. Hoe vertaal je die vormen via verf op je papier. Heel leerzaam. Lastig is altijd witte bloemen, want je hebt geen witte aquarelverf. Dus wit krijg je pas als je de donkere partijen eromheen schildert. Terwijl je verstand zegt dat die bloem wit is, moet je soms toch heel donker gaan. En voor het fijne werk is de juiste penseel cruciaal. Maar ja, voordat je een goede penseel vindt, daar zou je al een boek over kunnen schrijven."

Als het licht verdwijnt aan het eind van de dag, stopt ook het schilderen. Dan is er tijd om te koken, en te relaxen: "We hebben al zo lang volle agenda's, dat ik me echt kan verheugen op af en toe een dag helemaal niets te hoeven. Dat is bijna een luxe. Om tien uur, als er geen afspraken zijn, gaat bij mij het licht uit."

In 2007 verscheen bij uitgeverij Terra het prachtig geïllustreerde boek *Passie en Palet* waarin Janneke Brinkman vrijuit in woord en beeld verhaalt over haar leven, de relatie met Elco Brinkman, haar familie en haar passie voor de natuur. Een bijzondere en veelzeggende mengeling van Janneke als kunstenaar, echtgenote en moeder. Hierin demonstreert ze op sublieme wijze dat de verschillende rollen die ze heeft als één geheel onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. *Passie & Palet* ISBN 978 90 5897 763 2.

www.jannekebrinkmansalentijn.nl

"Het verschil tussen een botanisch verantwoord en een kunstzinnige invalshoek. Daarover wordt in en buiten mijn vak vaak gediscussieerd. De botanische schilder geeft precieze informatie over de plant die hij uitbeeldt. Dat vereist een enorme discipline en een bijna wetenschappelijk inzicht. Anders dan bij een foto kun je op een tekening een aantal aspecten tegelijk laten zien, zoals de aanzet van het blad aan de steel, de bloem met stampers en meeldraden, knoppen enz. De bloemschilder daarentegen maakt een keuze uit de indrukken die hij opdoet. Hij laat alleen enkele karakteristieke elementen zien, details die hem aanspreken en waarvan hij het plezierig vindt om die in al hun schoonheid te tonen. Het esthetische van de afbeelding, het mooie, gaat hierbij in zekere zin boven het wetenschappelijk verantwoord zijn en de precisie. Ik ben ervan overtuigd dat bloemillustraties waarin die twee componenten, wetenschap en esthetiek, botanie en kunstzinnigheid, op een harmonische wijze worden gecombineerd, de allermooiste zijn. En dat is de uitdaging die ik nu al heel wat jaren met iedere penseelstreek aanga."

(uit: *Passie & Palet*, Terra 2007)

Lezersaanbieding

Neem nu een tweejarig abonnement op *LEVEN!* magazine voor slechts € 44,-

De eerste tien aanmeldingen krijgen het prachtige boek van Janneke Brinkman-Salentijn t.w.v. € 29,95 gratis toegestuurd.

Met dank aan Uitgeverij Terra Lannoo uit Arnhem.

